

המחברת הצבעונית והמקושטת של חוה

ד"ר נאוה סביליה שדה

«... חייב האושר להיות יותר הישג מאשר מתנת האלים, ובהישג זה מוכרח המאמץ, גם חיצוני וגם פנימי, למלא תפקיד נכבד.» (ברטרנד ראסל)¹

1
ברטרנד ראסל, **כיבוש האושר**, תרגום אבינועם סייג, אומגה, תל אביב, 2010, עמ' 200.

בכניסה למתחם החצר, ברחוב יהודה הלוי 79, אני מוצאת את עצמי, כמו תמיד, מתלבטת לאן לפנות קודם – ימינה, אל הגלריה, כדי לראות את התערוכה המתחלפת המוצגת שם כעת, או אולי שמאלה, אל הסטודיו השקוף, מקדש היצירה של חוה גל-און. מבעד לחלונות הרחבים של חלל יצירה זה נשקף אלי עולם צבעוני וקסום, מתקתק מעט, מעין "קופסת הפתעות"² או קופסת ממתקים, הכומסת הבטחה לחוויה אסתטית מרגשת.

2
מכורה לתנועת היד, אוצרים גיל & מוטי, אוקטובר 2010, גלריה גרשטיין, תל אביב.

הפעם אני בוחרת לפנות שמאלה, אל קופסת ההפתעות. מיד בכניסה מתייצבת לנגד עיני מזוודה ססגונית, שעליה שפע של כתמים וצורות בירוק, אדום, תכלת וורוד. עבודה זו כאילו ממצה את סגנונה האישי ושפתה האמנותית המיוחדת של גל-און. צבעוניות שוטפת את העבודה, עם נטייה לקישוטיות, וסוג של התיילדות, תוס, מתיקות, רענונות, גודש, הומור, והמון המון עליזות ושמחה. אני ממשיכה להתבונן בעבודה בעת שגל-און מסבירה: "בתוך המזוודות יש חפצים, ובחיצוניות המזוודה אני מביעה את המחשבות, הזיכרונות והתחושות שאני לוקחת איתי, והכול בצבעוניות, כמו חיי הצבעוניים בכל המובנים". אני חולפת במבטי על פני הסטודיו כולו, שהצבעים מסודרים וממוינים בו לגוונים חמים וקרים, בעבודות התלויות בסדר מופתי, כמעט מגונדר. יש משהו נשי בסטודיו הזה. אני שואלת את עצמי מה מקור השמחה הגדולה הזאת, מה פשר העליזות הרבה, ועל מה החגיגה? האם גל-און לא שמעה כי האמנות מבטאת סבל? כלום אין לה ביקורת על עוולות החברה, על המצב הפוליטי, על הסבל הקיומי, על חוסר הצדק השורר בכול? את התשובה לשאלות אלו אני מנסה למצוא דרך עיון במכלול יצירתה של גל-און, ואת התשובה שאליה הגעתי אפרוש כאן דרך בחינת מרכיבי יצירתה, מאפייניה, השפעותיה, והשלכותיה על מהלכי החיים של הציירת, אשר נגלו לי בשיחות עימה.

במסגרת הניסיון להתעמק ביצירתה של גל-און, ולהבין את מניעיה ומסריה, אני ממיינת את עבודותיה לפי הקטגוריות הבאות: דימויי תוס ושלווה; נושאים מן המקרא והקבלה, הרוחניות והשמים; הקשרים ארציים וחברתיים; וחפצים שהפכו ליצירות אמנות.

התבוננות במכלול יצירתה האמנותית של גל-און מעוררת את התחושה כי עבודותיה שטופות בעליצות ושמחה, אימפולסיביות לעתים. מבחינה זו ניכר פער ברור בין נקודת המוצא האמנותית שלה לזו הרווחת באמנות העכשווית, שבהכללה שואפת לתת ביטוי לכאב, לסבל, לחולי ואף לכיעור.³

3
הגזמה פראית, יולי 2009 – ינואר 2010, אוצרת תמי כץ-פרימן, מוזיאון חיפה; **בשר ודם**, קבוצת אוצרות בהנחיית תמי כץ-פרימן, דצמבר 2009 – ינואר 2010, תערוכה בגלריה לאוצרות קלישר, תל אביב.

במסורת המודרניסטית של המחצית הראשונה של המאה העשרים, היה זה הצייר מאטיס שהצהיר כי תכליתה של יצירת האמנות לרומם את הנפש: "אני חולם על אמנות של איזון, של טוהר ושלווה, ללא נושאים מטרידים או מדכאים. אמנות שתוכל לשמש לכל אדם כגורם משקיט, כהתרגעות רוחנית, בדומה לכורסה נוחה בה ניתן למצוא מרגוע מעייפות".⁴ עבודות שונות שיצר מאטיס, כמו **פאר, שלווה ושפע** או **חדוות החיים**, מתרכזות בשאיפה לעצב אווירה רוגעת של גן עדן קסום, שדבר אין בו פרט לפאר, שלווה ושפע. הציור משמש אצלו כמעין חלון לעולם אחר, טוב יותר, המביא להתרוממות ולטיהור הנפש, לקתארזיס. מאטיס אף ערך השוואה בין השפעת הציור על הרגש להשפעתה של המוסיקה, וייחס לאמצעים אמנותיים שונים, כמו הקו הערבסקי המתפתל או הצבעוניות השופעת, איכויות של מקצב והרמוניה מוסיקליים: "כל צבעי שרים ביחד, זה כמו אקורד של מוסיקה. יש להם הכוח הדרוש למקהלה".⁵

היחס אל הצבעוניות כאל סוג של תזמור או אקורד הרמוני, והשימוש במקצב של צורות וצבעים, מאפיינים גם את יצירתה של גל-און. על עבודתה הנושאת את הכותרת **מרתון** שורה רוח דומה של תום ופשטות. העבודה מציגה זוג אנשים רצים, המצוירים בקו-צבע מתפתל, הנושא אופי ראשוני וילדי. לרצים מראה קופצני ועליז, וברקע נראות שכבות של צבע המסמנות רגבי אדמה, צמחיה ושמי תכלת, שבהם שטים עננים לבנים. העבודה מתאפיינת בהשטחה מרבית, המאפיינת גם עבודות נוספות של גל-און, אמצעי אמנותי המתגבר את הממד הילדי של היצירה, וכן את הפשטות והתום שלה. כאשר מציבים את העבודה בהיפוך, לאורך, נראות הדמויות כמחוללות, ולא רצות, וקו הצבע המוזהב המתווה את מתאריהן נראה מפותל וחושני עוד יותר. השימוש בזהב מעצים את הממד הקישוטי של העבודה, ומקנה לדימויי הרצים מראה של תכשיט, מוטיב חוזר ביצירתה של גל-און. בעבודה זו, כמו בעבודות נוספות, היא מוותרת כליל על השפה האמנותית הפיגורטיבית, המסורתית, ופונה לכיוון של הפשטה. האמצעים הטהורים של הקו המתפתל והצבעוניות העזה צוברים איכות של מקצב מוסיקלי, ונושאים מסר של עליזות ושמחת חיים.

ברבות מעבודותיה הנוספות עושה גל-און שימוש בהפשטה, השטחה וצבעוניות שופעת. אחת מעבודות אלה היא **נחום תקום**, משנת 1995, המורכבת ממארג קישוטי של גוונים - ורודים, אדומים, כתומים, צהובים, סגולים ותכולים. הצבעים יוצרים שפע של צורות ודגמים הנארגים זה בזה, כשבתוך כך ניתן להבחין בדמות נשית המשתלבת בדגמי הרקע, כמו היתה מרחפת בחלל חלומי. מה מקורה של חולמנות זו?

חוה גל-און נולדה בסמרקנד. אביה, צבי מייסטר, נמלט מאימי השואה מפולין לאוקראינה, שם פגש את אמה, רעיה סוסקין, והשניים התחתנו ונסו לאוזבקיסטאן. גל-און עלתה לישראל בגיל שלוש וגדלה בתל-אביב. אמה עסקה ביצירת פרחים דקורטיביים לקישוט בגדים, ואביה החזיק בבעלותו, במשך תקופה קצרה, מפעל לטקסטיל. בתקופת הצנע הוא הפסיד את המפעל, ומאז הוציא פרנסתו כפקיד חשבונאות. ייתכן כי יסודות אלה בכוחם להסביר את נטייתה של גל-און לאסתטיקה ולקישוטיות, את כמיהתה לענג את העין, המתקיימת אצלה לצד שאיפה דומיננטית אחרת, להעביר מסרים ותחושות בטן.

ילדותה של גל-און היתה מהולה בעצב רב, בגלל מחלתו של אחיה הצעיר, מנחם, שנולד עם מום בלב. ההורים ליוו במסירות את אשפוזיו בבתי החולים, אך בגיל חמש נפטר האח, כשגל-און היתה בת שמונה בלבד. לאחר האסון החליטו ההורים שיפתחו דף חדש וטוב בחייהם הזוגיים. אירוע אחד מאותם ימים נחרט בזיכרונה של גל-און בצלילות רבה: "הורי יחד איתי, יצאנו במיטב

המחלצות, אמי בשמלת טפט בדגם סגול משתלב... ושניהם רוקדים לצלילי מוסיקה... המראה החלומי היה כפנטזיה של אושר. היתה תחושה שיש תקווה להתחלה של חיים, מאושרים הפעם". שנה לאחר מכן התגרשו ההורים, בעולם שבו הגירושים היו מחזה נדיר. הכאב, הצער, תחושת הבדידות והמלנכוליה הפכו אז לחלק מחייה הפנימיים והחיצוניים של הבת. היא היתה ילדה חברותית, שנהגה לרקוד ולשמוח, אך גם הילדה-היחידה-בכיתה-שהוריה-גרועים. חריגות זו עוררה אצלה ככל הנראה תהליך של פרישה והינתקות, וגרמה לה לייצר לעצמה עולם משלה.

בעבודתה של גל-און כאמנית תופס נושא הזוגיות מקום מרכזי. במרכז העבודה **זוגיות צומחת**, מתואר עץ שממנו עולה וצומחת זוגיות. שורשי העץ רשומים בקו משורבט, ככף רגל החובקת רגל אחרת, בעוד הענפים מסורגים כאריג העשוי ערב-רב של צורות וצבעים, העוטף את הרגליים וממזג ביניהן. בין הצבעים בולטים הזהב, הכחול והסגול. צבעים אלו, מסבירה גל-און, טומנים בחובם סמליות: הסגול נושא איכות מיסטית, "מרעילה מעט"; הכחול נתפש כצבע רוחני, גם במסורת הנוצרית וגם בתפישתו של אמן הצבע ואבי הציור המופשט קנדינסקי; ואילו הזהב במסורות רבות מסמל קדושה, ותופס מקום דומיננטי מאוד גם ביצירתו של הצייר האוסטרי מתחילת המאה העשרים, גוסטב קלימט. בכלל, ההשוואה בין יצירתה של גל-און ליצירתו של קלימט מתבקשת. מאפיינים כמו השטחה, סיגנון, עיטוריות, שימוש בצבע הזהב ושילוב בין הדימויים לרקע, האופייניים לעבודתה של גל-און, בולטים מאוד גם ביצירתו המפורסמת של קלימט, **הנשיקה**. שני האמנים מרבים לחגוג את האינטימיות וההתמזגות בין האוהבים, וכן את המראה דמוי התכשיט של הציור, ההופך את האהבה למעין שכיית חמדה יקרת ערך. ייחודה של גל-און בהקשר זה גולש אל מעבר ליצירתה, ומעניין לראות כי גם היא עצמה מרבה להתקשט בלבושה ובתכשיטיה, ולעצב את סביבתה ברוח זו.

עם זאת, עבודתה של גל-און נבדלת מזו של קלימט בצבעוניות, ברוך, בתום ובשובבות המאפיינים אותה. הציור **זוגיות צומחת** הוא שיר הלל לצמיחת האהבה מתוך השגחה עליונה, מתוך שפע ויופי, ומן הערגה האינסופית שאלה מעוררים. וההתמזגות הטוטאלית מתרחשת בעבודה **אינסוף 2** (עמוד 123), שבה הספרה 8 מסמלת את האינסופיות, ומבטאת התמזגות נצחית. התום הילדי המאפיין את השפה הציורית נושא עמו מסר רוחני: האינסופיות והנצחיות הן שמימיות. העיסוק בנושאים אלה קושר את גל-און אל המסורת האמנותית הקלאסית, שבה עקרון האהבה האפלטונית הוא עיקרון קלאסי, הקובע כי החיבור בין האוהבים הוא פיזי ורוחני בעת ובעונה אחת.

בעבודה **אדם וחוה** (עמוד 110), מתמזגות שתי הישויות והופכות לזוג התני"כי, הנרשם במכחולה של גל-און כשפע של נגיעות צבע עיטוריות, המתאפיינות באותה עמלנות החזרת ביצירתה, ומזכירה מעט את עבודותיה של טל מצליח. קשר העין שנרקם בין בני הזוג משדר אינטימיות, תום ופסטורליה נאיביים השמורים לשניים המתקיימים בתוך עולם משלהם, ואינם מבחינים בנחש המתגנב ביניהם. צורתו הפאלית של הנחש מסמלת את הגורם האפל, החודר את השלווה ומעיד על השקט, הזוגיות והנועם, כפי שהחיים עצמם מופרעים בידי גורמים מאיימים שונים. גם בעבודותיו של הצייר יצחק ליבנה נוכחת התמה של פריעת השלווה, אולם בעוד שיצירתו מתאפיינת בממד ציני, הבא לידי ביטוי דווקא בסגנונו המזוכי והפלקטי מדי, המלאכותי כמעט, יצירתה של גל-און נעדרת כל ציניות. שפתה האמנותית אישית וציורית, היא משתעשעת בפשטות ובתום, וצליליה ומילותיה שמחות. מי שמכיר את חוה גל-און יודע כי אין היא אשה תמימה כלל

וכלל, אך מכיר גם את מאמצה להתכנס – במציאות חייה ובאמנותה – אל תוך עולם פנטסטי של תמימות ושמחה.

בעבודות רבות עושה גל-און שימוש של ממש במילים. בדרך כלל מתכוונות מילים אלה אל הטוב, השפע והיופי שבחיים. לעתים אלה מילים קבליות וציטוטים תנ"כיים – פסוקים מן הספרים בראשית, תהילים, שיר השירים ואחרים, המעניקים לאמנית השראה ביצירתה כאילו היו מנטרות או אבן שואבת המספקת תקווה וחיים. זיקה רבה מפגינה גל-און גם למסורת ישראל, שממנה היא שואבת השראה ומילים טובות המשובצות בעבודותיה.

בחירתה של גל-און בשמחה – בחיים כמו גם באמנות – באה לידי ביטוי ברבות מעבודותיה. עבודה כמו **עץ החיים 2** (עמוד 108), משקפת בחירה זו. העץ המסמל את החיים מהודר מאוד. פארותיו מסתלסלות כדגמים צבעוניים ועיטוריים, והצבע הזהוב שורה בכול. גם לעבודה זו איכות של תכשיט, והיא עשויה להזכיר את עבודותיה של ביאנקה אשל גרשוני. הנוף הפרחוני ברקע מצויר בסגנון הנאיבי האופייני לגל-און, ומזכיר מעט את נופיו של ידיד רובין. האדמה שלצד העץ מנביטה ביצים, ובהן זוגות שטרם בקעו. שלוה, שפע, אהבה, פוריות וחיים שורים על היצירה כמו ברכה.

לאחר גירושי הוריה, גרה גל-און עם אמה, שנישאה בינתיים מחדש, בשכונת גבעת עליה שביפו. מימים אלה היא זוכרת את מי הביוב שזרמו ברחובות. תושבי השכונה, רובם ככולם ניצולי שואה, עסקו ללא הרף בזיכרונותיהם הקשים, אך היו שקועים גם בתאוות החיים. כל הצלחה עוררה בהם את התחושה כי נחלו ניצחון על הנאצים. מאותם ימים בחרה גל-און ליטול את הסמל הזה, של ההצלחה אף על פי כן ולמרות הכול. כשהיתה בכיתה ו' עברה עם משפחתה החדשה מגבעת עליה לשדרות בן גוריון בתל אביב. ברקע נכח תמיד אביה התומך, שקירב אותה לעולם התרבות, והעניק לה את המפגש עם עולם האופרה, התיאטרון והאמנות.

מאז ומעולם ציירה גל-און ללא הרף. בתחילה ציירה לעצמה, במחברות שלה ושל חבריה לכיתה. היא העתיקה ציורים מספרי אמנות שאביה קנה, ובראה לעצמה חיים שטופי דמיון וצבע. הצבע תמיד שימש בעבודה מקור לשמחה. מתוך הדחף והכישרון האסתטי, שהיו מולדים אצלה, היא לימדה את עצמה לשלוט בצבע, לשחק איתו, ולהפכו למקור של אושר ושמחה. בשנות השמונים למדה שנה אחת רישום אצל רחל שביט, במדרשה לאמנות ברמת השרון, במשך ארבע שנים למדה ציור אצל יעקב מישורי במוזיאון תל אביב, ושלוש שנים נוספות למדה בסטודיו של מישורי.

ציוריה המופשטים של גל-און הם בבחינת "ציור טהור", כהגדרתו של קנדינסקי. בולטים ביניהם תיאורי בראשית, בפורמט המעוגל המזכיר את ציורי המנדלה ההודיים. נראה כי גל-און נהנית במיוחד לתאר את הכאוס הבראשיתי באמצעות משחקים של צבע. קומפוזיציות אלו מתאפיינות בחוקיות פנימית, הייחודית לכל תיאור, ומבוססת על צבעוניות עזה ועל פיזור של כתמי הצבע בשיווי משקל המאזן בין גוונים חמים לקרים. איזון והרמוניה מסוג זה מאפיינים גם את יצירתו האמנותית של קנדינסקי, ובעיקר את העבודות **קומפוזיציה ואימפרוביזציה**.

הבחירה של גל-און בשפה המוסיקלית ממחישה היטב את ההדגשים של הציור "טהור", המתמקד בשפה אסתטית של צורות וצבעים, וביצירת הרמוניה בעלת חוקיות פנימית. כך זוכה התווה לסדר ביצירתה המתארת את מאבק הכוחות בין אור לחושך, אשר מסתיים כשידו של האור על העליונה. מאבק זה הוא מטאפורה למאבקה של האמנית לבחור בחייה בשמחה על פני העצב. גל-און שואבת השראה רבה גם מן הקבלה, הדוגלת באפשרות של תיקון ומיגור הגורמים

השליליים בחיי האדם. שני העולמות מסומלים בצבעים הכחול והצהוב: הכחול נקשר לרוחניות אולם גם לעצב, והצהוב מסמל את האור ואת הנשגב. בעבודה **הכול שליוחות**, למשל, מתוארים שני חלקי מעגל, שלכאורה נעים זה לקראת זה ועתידיים להתנגש. הצבע הרב המעטר את שני הגופים מזכיר אף הוא את יצירתו של קנדינסקי, שאף היא העוסקת במאבק האימתניים בין הכוחות הארציים לכוחות השמימיים. אולם סגנונו של קנדינסקי מתאפיין במידה של חדות ואלימות, ומכוון להזהיר מפני אימיה של האפוקליפסה הנוראה העתידה לפרוץ, ואילו סגנונו של גל-און מצטיין בנינוחות, בהשלמה עם המציאות, בשלווה ובפיוס, שאולי אפשר לאפיינם כנשיים. מבין הדימויים המופשטים ניתן להבחין גם בדמויות אנושיות הפונות זו אל זו במעין מחוות של פיוס, כאילו נשלחו אל בין העולמות במטרה להביאן לכרות ברית של שלום.

השאפה להתעלות, והחיפוש אחר אור אלוהי נשגב, מופיעים בעבודות רבות של גל-און. חיפוש ההתעלות הרוחנית, בזיקה לרוח הקבלה, בא לידי ביטוי בעבודתה **הדרך אל האור**. במרכז העבודה נראה דימוי מופשט של סליל, המתפתל לרוחב הפורמט. זהו מעין חומר בערה ירוק-צהוב-אדום, הבוער בשולי הצבע הכחול, ומשם הולך ומתרחב והופך לצהוב, כשניצוצות מוקרנים ממנו. גם העבודות בנושא שמים, אותן הציגה בתערוכת היחיד באגודת האמנים בתל אביב, התאפיינו בהתרחשות צבעונית דינמית מאוד. הממד הרוחני שהקנתה שם לצבע מזכיר מעט את עבודתו של מרדכי ארדון, שגל-און עצמה מציגת כי הושפעה ממנו. ביטוי נוסף קיבלו מוטיבים אלו בתערוכת היחיד "בראשית", שהועלתה במוזיאון התנ"ך.

אך האם יצירתה של גל-און עוסקת גם בארצי ובקיומי? התשובה היא כן, היא כבר הגיבה בעבר לאירועים פוליטיים. בעבודה **מלחמת המפרץ הראשונה**, למשל, ביטאו הדימויים את אוירת המלחמה: ישראל המחולקת לאזורים, המסיכה, עוף הקורמורן הספוג בדלק, תמונות הנספים, ולוח שחמט שהתעקל בתעתוע אופטי פרספקטיבי, אשר שימש כמטאפורה לזירת הלחימה. בעבודה זו הפך הפן המשחקי לכלי ביקורתי. עבודות נוספות שעסקו בנושאים פוליטיים היו **מפת הדרכים**, שהתייחסה לגבולות הארץ, **יד לבנים**, שנגעה בשאלה של אובדן חיים במלחמות, והעבודה **11 בספטמבר** (עמוד 143), שטיפלה בנושא הפיגוע במגדלי התאומים.

המסר האנט-מלחמתי של גל-און מקבל שם מפורש בעבודות **אופטימיזם 1** ו**אופטימיזם 2** (עמוד 160), המזכירות מאוד באופיין את עבודות השמים. הצבע התכול שולט בצבעוניות הבהירה והנעימה לעין של עבודות אלה, והגבולות שלו מומרים לשרשראות של פרחים, כמו גם הדגלים הסובבים את המפה. גם הכיתוב "והגבולות יתמוססו והארץ תשקוט" תורם לאווירת הפיוס. היחס הנאיבי להקשר הפוליטי מופיע גם בעבודה **משקפיים ורודים** (עמוד 134), המתארת בקריצה ובאופטימיות את ארץ ישראל.

ב-1997 נפטר אילן, בעלה של חוה, בעקבות מחלה. הפרידה ממנו היתה קשה לאחר קשר זוגי שנמשך 35 שנים. גל-און טיפלה בבעלה במסירות רבה וחווה עמו את סבלו. לאחר מותו כתבה את השיר הבא:

אילן, לכאב יש תנועה	לא חולף
זה כל כך כואב, ומתפתל	לא עובר
חובק וחונק... הכאב.	רק מרפה... וחוזר
מרגיש במרכז	חוזר... ומרפה
ומתפשט לצדדים	כאב, שנמצא במבוך
עולה למעלה	כאב משוטט.
ונעצר משמאל	

מאז הציירים הרומנטיים של המאה התשע-עשרה, אמני צבע רבים עשו שימוש בצבע כאמצעי ליירי ופואטי לביטוי הסבל הקיומי והאישי. למעשה, כל-כך התרגלנו לדימוי "האמן המיוסר", עד שאנחנו מתקשים לקבל את האמן שמשתעשע בצבע בלי להתנצל על כך. לאחרונה הציגה מיכל פרי, אמנית קולוריסטית, עבודה אקספרסיבית שכותרתה **שדה שושנים**, ולצדה רשמה: "והיה לי דימוי של קיר שחתיכות בשר מתפוצצות עליו". רוח פטליסטית זו נעדרת כליל מיצירתה של גל-און. אמנם חייה לא היו נטולי קשיים ומשברים, אולם היא בחרה להביט בהם דרך משקפיים ורודים, והתעקשות זו הפכה אותה לזרה בסביבה האמנותית העכשווית. עם זאת, כמו שגדעון עפרת זיהה כבר, גם באמנות הישראלית העכשווית, כמו בזירה הבינלאומית, אפשר להצביע על מגמה של תנועה לעבר "הכיוון המשחקי והאסתטי"⁶. מילותיו של עפרת התייחסו באופן ספציפי לדימויים של חיילים בצילומים המבוים, הארוטיים והאסתטיים, של אמנים כמו עדי נס ואחרים, אולם בהכללה ניתן לומר כי נטייה זו שואפת לחזור אל המטרה המקורית שהנחתה אמנים לאורך תקופות רבות – השאיפה להסב לצופה עונג אסתטי ולעורר בו חוויה של התעלות רוחנית.

חוה גל-און משחקת ומשתעשעת באסתטיקה, ובדרך זו גם מרוממת ומשובבת את נפשה שלה. היא מאמינה בעיקרון הקבלי, לפיו שומה על האדם להיות טוב כלפי סביבתו. לדבריה, החיים הם כמו שחייה בים. כאשר גל מתקרב, מוטב לעלות עימו מעלה ולא להתנגד. בהמשך הגל ירד והמים ישקטו. מעניין לראות כי מטאפורה זו משתקפת גם בשמה של גל-און. אל האירועים הקשים בחיים גל-און סבורה כי מוטב להתייחס כאל משחק, שהאמנות היא אחד מכליה. על אחת הקופסאות בסטודיו שלה מופיע הכיתוב "משחק האושר". בצדה האחד מופיעים דימויים של פריחה, אושר, ציפור ומוסיקה, ואילו בצדה השני רשומים אותיות ומספרים. המשחק מבוסס על הליכה בשביל החיים, בחירה בכלי המשחק והרכבתם. אם מבינים שהבחירה נתונה בדינו, האושר הופך למעין משחק ילדים.

שפע של חפצים שטופי הומור גודשים את הסטודיו של גל-און. המכנסים של אילן הפכו בו ל"מיצב ברכה"; קרשי גיהוץ שצוירו בסגנונות מסמלים "אנשים שטוחים"; חמור עומד לו, כאילו "מחכה למשיח", כשעליו כתובים כל שמותיו של בן דוד; על מראות נרשמו דיוקנות עצמיים צבעוניים של גל-און עצמה; על מזוודות ססגוניות מצוירים זיכרונות ומחשבות; נעליים אופנתיות מעוטרות מחדש בצבעוניות עזה; עבודה המכונה **סטודיו** מורכבת מכיסא שעליו הועמסו והודבקו במשך למעלה מעשר שנים שפופרות ומכחולים משומשים (כלי החיים של גל-און עצמה), ולאחר מכן נעטפו בפרספקס; וכמובן שאפשר למצוא שם את הקופסאות. ציורי הקופסאות שהוצגו בתערוכת היחיד של גל-און, "מכורה לתנועת היד"⁷, נאיביים במיוחד: הם כוללים ידיים, כוסות יין, עצים ופרחים, נשים יפות פזורות שיער. עבודות אלו נוצרו באופן ספונטני ותמים, המזכיר את שרבוטיה של נערה במחברת, כפי שאכן נהגה גל-און לעשות בנעוריה.

גל-און נוטלת חפצים מחיי היומיום והופכת אותם לאובייקטים אמנותיים אסתטיים. היא משתמשת בחפצים נשיים כמו לק ואודם כדי ליצור אמנות. במובן מסוים אפשר לראות כאן גרסה חדשה של דלות החומר. אך כאמור השימוש שגל-און עושה בחפצים היומיומיים (readymade), נעדר ציניות והם נטענים אצלה במסרים שלעתיים הם מיסטיים ותמיד אופטימיים, כמעט כאידיאולוגיה. דווקא משום כך, בשל החגיגה הגדולה שיצרה לה, מיטיבה אמנותה לבטא את הגודש והפלורליזם האופייניים לתרבות ולאמנות הפוסטמודרנית.

חוה גל-און היא אמנית ייחודית ומקורית. יצירתה גדושה בשפע ססגוני של שובבות וצבע, והומור ושעשוע נוצקים בה ללא עקבות או מצצורים. כך היא מקשטת את מחברת חייה.

6

גדעון עפרת, **בהקשר מקומי**, הקיבוץ המאוחד, תל אביב, 2004, עמ' 233.

7

מכורה לתנועת היד, אוצרים גיל & מוטי, אוקטובר 2010, גלריה גרשטיין, תל אביב.